

IRODALOM

Fekete Zoltán: Akácfa-termési táblák a Magyar Alföld számára.

Az erdőrendezéstani tanszék tanárának csendes, komoly munkássága újból egy igen értékes kiadvánnyal gyarapította a magyar erdészeti szakirodalmat.

A m. kir. József Nádor Műegyetem Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki karának könyvkiadó alapja által kiadott 103 oldalas füzet először részletesen tárgyalja a felvétel, az eljárás és a számítás módozatait, ahogyan a fatermelési táblák összeállítása történt.

Úgy a szálerdő, mint a sarjerdő hat termőhelyi osztályba sorozott adatokat tartalmaz, egész az ötven éves korig 2—2 éves korkülönbségekkel.

Egyebekben a termelési táblák beosztása, illetőleg rovatai megegyeznek a *Schwappach*-féle fatermelési táblák rovatbeosztásával azzal a különbséggel, hogy az akác használati módjának megfelelően *Fekete* táblázatai a vastag és vékony fán kívül a tuskó- és gyökérfát is feltüntetik megfelelő rovatokban.

A táblázatot megelőző részletes leírásban *Fekete* behatóan foglalkozik a növényjelleg kérdésével is és a növényjelleg feltüntetésével határolja körül az egyes termőhelyi osztályokat.

Maga a szerző is sajnálattal állapítja meg, hogy a rendelkezésre álló csekély anyagi erő mellett kutatásai és adatgyűjtése csak az Alföld területére szorítkoztak és sajnálattal mutat rá arra is, amit annakidején mi is hangsúlyoztunk, hogy a lapunkban közzétett felkérésére mindössze egy, a gyakorlatban működő kollégától, néhai *Kallivoda* Andor miniszteri tanácsostól kapott magánkézből származó adatokat.

A magunk részéről teljesen osztjuk *Feketének* azt a meggyőződését, hogy a táblázat így is jó szolgálatoakat fog tenni a dunántúli és egyéb helyeken telepített akácosok becslésénél is.

Feltétlenül szükségesnek tartjuk azonban, hogy a földművelésügyi kormányzat módot nyújtson *Feketének* a dunántúli és egyáltalán a kötöttebb talajokon nőtt akácok felvételére is.

Igaz ugyan, hogy a táblázatok összeállításául szolgáló adatok egy része a mezőhegyesi lősz talajokra vonatkozik, azonban mégis szükségesnek tartanók azt, hogy a dunántúli részeken, de egyes helyeken (pl. a vallásalapítvány dunaföldvári szigeti erdején) még árterületeken is telepített akácok adatai is helyet foglaljanak a táblázatban.

Sajnálattal nélkülözzük a felvett próbaterek között a nyir-ségi homokvidék állományait is, bár a debreceniek ezekhez sok tekintetben hasonlóak.

Mégis véleményünk szerint Pusztavacon és a Bácskában húzódó trianoni határ közelében fekvő területeken kívül alig van Magyarországon olyan homok, amelyik az akác igényeit annyira kielégítené, mint a nyirvidék.

A füzet végén dr. *Kovács* Ernő táblázatai foglalnak helyet a szálerdő és sarjerdő vastagsági és magassági összetételéről, amelyek különösen a várható műfatermelés megállapítására szolgálnak igen használható segédeszközül.

Nagy előnye a füzetnek az is, hogy az adatokat úgy hektárra, mint kat. holdra kiszámítva adja s így azok használatával a nehézkes és hosszadalmas átszámítást könnyen elkerülhetjük.

A magunk részéről csak örömmel tudjuk üdvözölni az igen értékes füzetet, amelyik újabb tanujele annak a gyakorlati életbe vágó komoly és önfeláldozó munkásságnak, amit az erdőrendezéstan tanszék személyzete a gyakorlati gazdaság szolgálatában kifejt.

A csinosan kiállított és könnyen kezelhető füzet a Műegyetem soproni fakultásánál és egyesületünknel is darabonként három pengőért kapható.

Melegen ajánljuk azt gyakorlatban működő szaktársaink figyelmébe.

B. Z.

Sejer: Égési kísérletek faépitményekkel. (Brandversuche an Holzbauten.)

A svájci faipari érdekeltségek által alapított „*Lignum*“ nevű intézmény nemcsak a piackutatást és egyéb kereskedelmi tevékenység szemmel tartását iktatta programjába, hanem olyan kísérletek szakszerű végrehajtását is, amelyek a fa alkalmazhatóságának, illetőleg tartósságának mértékét ölelik fel.

Régi törekvés, hogy a fának, mint különben nagyszerű építőanyagának, tűzveszélyességét különböző vegyi szerekekkel való telítés útján gyengítsék és az utóbbi időben számos gyár foglalkozik ilyen készítmények előállításával.

A *Lignum* a hosszabb idő óta folyó laboratóriumi kísérleteket egy nagyszabású gyakorlati próbával is ellenőrizni kívánta. Ebből a célból különböző méretű és fajú faanyagból Zürichben egy kétemeletes, négy lakásból álló faházat építtetett, amelynek alkatrészeit az előzetesen vizsgálat alá vont tűzálló anyagokkal kezelték.

Ez kétféle módon történt: beáztatással és mázolással. A nagy nyomás alatt való telítést mellőzhetőnek ítélték, mert ilyen eljárással is csak legfeljebb 1 cm mélységig lehetett a faanyagot telíteni, ami viszont az alkalmazott szereknek kellő felmelegítése mellett nyitott kádban való áztatással is elérhető volt.

A 102 oldalra terjedő, nem kevesebb, mint 97 fényképpel kísért tanulmány kimerítő tájékoztatást ad az igen gondos kísérlet egész anyagáról. A faház egyes helyiségeinek fontos műszaki leírását az alkalmazott 17 féle szerrel történt kezelés ismertetése követi, míg a könyv további $\frac{2}{3}$ része a tüzelési kísérlet eredményeivel foglalkozik.

Olvasmánynak is érdekes ez a komoly, pompás kis munka, amelyet melegen ajánlhatunk a fával foglalkozó összes érdekeltségek figyelmébe.

A magánbirtokok erdőgazdasága. (Estate woodlands.)

Az Angol Királyi Erdészeti Egyesület kiadásában megjelent 31 oldalas füzet a magánerdőbirtokosok számára íródott. Az erdő közigazdasági jelentősége t. i. egyre mélyebb nyomot szánt a kiegyensúlyozott angol lelkiismeretben is.

A honvédelem és a *nyersanyagpótlás* szempontjából ma minden talpalatnyi erdőterületre szükség van és a többtermelés kérdése a régebben tisztán tájszépészeti és sportcélokat szolgáló angol erdőkben is mindjobban érvényesülni kezd.

Egy rövid történeti visszapillantás után a tanulmány behatóan tárgyalja a régi hibák kiküszöbölésére vonatkozó rendelkezásokat, amelyek alapján a termőerőben tetemesen csökkent falajok, az elhanyagolt erdősítések és a rontott, bozotos erdők újból tényleges hozamterületté alakíthatók át. Részletesen felsorolja a felújításnál követendő szempontokat, hangsúlyozza az egészséges fapiac megteremtésének, az erdőgazdaság és a vadászat, illetőleg parkszerű kezelés közötti egyensúly helyreállításának szükségességét. Sőt bebizonyítja azt is, hogy az erdők elhanyagolt állapotának nem a magas jövedelmi és örökösödési adó az oka, mert a *magukat szákszerű kezelésre kötelező birtokosoknak az állam messzemenő adókedvezményt nyújt*. A céltudatos erdősítés a tőkebefektetésnek legbiztosabb, az adózás szempontjából is legelőnyösebb módja.

A szakoktatásról szóló fejezet rámutat a *gyakorlati ismeretek elsajátításának fontosságára* és az okszerű kezelésnek minél tágabb teret kíván biztosítani. Ezért szükségesnek véli, hogy a kisebb erdőbirtokosok is tartsanak *közös erdőtisztet* és igyekezzenek megbízható, állandó erdei munkásokat nevelni.

A világos okfejtéssel megírt kitűnő kis munkát a nagy angol nyelvterület összes szaklapjai melegen méltányolják.

KÜLFÖLDI LAPSZEMLE.

ZEITSCHRIFT FÜR WELTFORSTWIRTSCHAFT. Band 4., Heft 9. 1937.

Domes: Az erdő és legelő hozamának éghajlattani okok alapján bekövetkező csökkenése a hegységekben. (Die klimatisch bedingte Abnahme des Ertrages von Wald und Weide im Gebirge.) 553—571. old.

Az egész Salzburg tartományra kiterjedő vizsgálatok első ízben kísérelték meg, hogy a magashegységi termőhelyeknek az éghajlatral való összefüggését a terméseredményeken keresztül számokban is kifejezésre juttassák.

Legérdekesebb eredménye a szerző munkájának annak a megállapítása, hogy a termőhelyek eloszlása elsősorban a *napsütés függvénye*. A talajminőség javulásával azonban fokozatosan érvényesülnek az egyéb tényezők is, különösen a nedvesség.

A magasságbeli előfordulásban az erdei termőhelyek minősége — azonos fekvés és minőség esetén — a napsütés szerint változik, amelynek a *legmelegebb hónap középhőmérséklete* a legjobb kifejezője. Gyenge talajoknál a földtani és kőzettani viszonyok befolyása egészen háttérbe szorul, sőt a csapadék hatása is csak a jobb termőhelyeknél érvényesül, még pedig a minőség javulásával fokozódó mértékben. De akkor sem a csapadék mennyisége, hanem elsősorban a *talaj vízháztartása* esik döntő súlylyal a latba.

Hasonló eredményekre jut szerző a havasi legelők termőhelyeinek vizsgálatánál is, amelyek során kimutatja, hogy az árnyékban fekvő területek hozama — egyébként azonos talaj és magasság mellett — 10—12%-kal kevesebb a napsütötte oldalánál.

A füzet nagyobbik felét a nemzetközi erdőgazdasági, illetőleg fagazdasági tudósítás címek alatt ismert állandó rovatok töltik ki, amelyek a világ minden részéből közlik a legújabb híreket.

Strele: A vadpatak-szabályozás és talajmegkötési munkálatok hegyvidéken az egyes államokban. (Die Wildbachverbauung und die Befestigung der Gebirgsböden in den einzelnen Staaten.) 119—120., 125—126. és 129—130. old.

A vadpatakszabályozásban Tirol a világ valamennyi államát megelőzte, mert ott már 1537-ben nagy hozzáértésről tanuskodó harántgátak és egyéb védőművek készültek a Brixen város fölé emelkedő hegyek lejtőin.

Szerző főleg az Ausztriában végzett munkálatokkal foglalkozik, de részletesen és tárgyilagosan méltányolja Sváje, Itália és Franciaország hasonló irányú erőfeszítéseit is.

Olaszországban különösen az 1930 óta tevékenykedő, katonailag megszervezett „*Milizia Forestale*” ért el szép eredményeket; a hasonlóképpen katonailag megszervezett francia államerdészet is hatalmas összegeket áldoz évenként a könnyelműen elpusztított hegyvidéki erdők helyén keletkező vízmosások és kopárok befásítására.

Szerző sorra veszi a többi európai államokat is: Német-, Spanyol-, Görög-, Török-, Orosz- és Lengyelországot, Portugáliát, Romániát és Jugoszláviát, sőt megemlékezik azokról a nagyszabású munkálatokról is, amelyek az Egyesült Államokban történtek különösen az utóbbi évtizedek folyamán.

Schremp: Töreték és gallyjelek. (Brüche und Bruchzeichen.) 130—157. old.

Nálunk csak a vadászkalap mellé tűzött véres galyat ismerik, mint a sikerrel járt vadászat jelét. A hagyományokat nagyon tisztelő német vadásztársadalom azonban egy egész sorozatot tart nyilván a nagyvad elejtésével kapcsolatosan alkalmazott töretváltozatokból. Ezeket, valamint a vadászati személyzet által használt figyelmeztető- és üzenetjeleket, amelyek mindig egy vagy több letört gallynak megfelelő elhelyezése által nyernek kifejezést, szerző beható részletességgel ismerteti számos rajz kíséretében.

Schossberger: Egy úszó fafelfogó berendezés a Drina folyón. (Ein schwimmender Holzfang im Drina-Fluss.) 126—127. old.

A Drina különlegesen nehéz meder- és vízviszonyai mellett álló gerebek létesítése többszöri próbálkozás dacára sem járt eredménnyel.

Szerző, aki a vízepítészet egyik legkiválóbb szaktekintélye Ausztriában, a saját tervei alapján elkészített berendezést ismereti, amely évek óta kifogástalanul látja el feladatát.

A különleges fafelfogó egy 8 tagú és egyenkint 20 m hosszú és 4 m széles tutajszorozatból áll, amelynek minden egyes tagját a szomszédos tutajhoz, valamint a parthoz erős acélsodronyok rögzítik.

Ez a megoldás egy vízszintes irányban igénybevett gerenda-tartót jelent, amelyre vonatkozólag pontos statikai számítások voltak végezhetőek. Ez a körülmény, valamint a Drinánál gyakran fellépő hirtelen áradásokkal szemben tanusított mozgékonyság magyarázzák a berendezés állékonyságát.

Farsky: A Cryptorhynchus lapathi leküzdése. (Die Bekämpfung des Erlenrüsselkäfers.) 127. old.

Az égerfiatalosokat pusztító ormányos ellen csak akkor védekezhetünk teljes sikerrel, ha jól ismerjük a rovar biológiáját.

Legcélravezetőbb eljárás, hogyha a megtámadott esemetéket és sarjakat már a tél folyamán kivágjuk, mert ezzel nemcsak a petéket, hanem sok fiatal rovar is elpusztíthatunk. Ezenfelül ajánlatos, ha kora tavasszal az egészséges fácskáknak törzsét egy agyagból, istállótrágyából és mészből álló keverékkel kenjük be, mert az így rájuk adott „nadrág“ megakadályozza, hogy a rovar lerakhassa a petéit. Természetesen ezt az eljárást hosszantartó esőzések után, tehát esetleg többször is, ismételni kell.

Kondratovics: Nemzetközi vadászati kiállítás. (Internationale Jagdausstellung.) 133—134. old.

Folyó év novemberében nyílik meg Berlinben a IV. Nemzetközi Vadászati Kiállítás, amelyen Magyarország is hatalmas anyaggal vesz részt. Szerző röviden ismerteti a régebbi kiállításokat amelyek közül sorrendben a Kleve városban, ennek *Corneli* nevű polgármestere által rendezett bemutató volt az első 1881-ben.

Az 1910. évi és általában I.-nek nevezett nemzetközi vadászati kiállítást Bécsben, Ferenc József királyunk 60 éves császári jubileuma alkalmából rendezték, míg a harmadik, amely az előzőt csak 20 év múlva követte, a lipesei kiállítás volt 1930-ban.

Vorreiter: Műenyvvvel készült különleges faanyagok. (Kunstharzverleimte Sonderholzer.) 137—138. old.

A fa sok kitűnő műszaki tulajdonságai mellett nagymértékű vízfelvevő képessége és kisebb szilárdsága azok az okok, amelyek miatt a fokozott állékonyságot és megbízhatóságot kívánó alkalmazásnál kevésbé jöhet számításba.

A faiparnak régi törekvése, hogy különböző eljárásokkal ki-
különbölje ezeket a kedvezőtlen tulajdonságokat, úgy, hogy viszont a fa jótulajdonságai (rugalmasság, rossz vezetés, stb.) csor-
bítatlanul megmaradjanak.

Legújabbban a különböző műgyantákkal való telítés és ragasztási eljárások kerültek előtérbe. A folyékony *Bakelit-nyv* alkalmazásának az a hátránya, hogy ez az anyag még nagy nyomás mellett is alig hatol be 3–4 mm-nyire a fatestbe.

Jobb eredményekt adott vékony furnir-rétegeknek a „*Tego-film*“ nevű szilárd kötőszerral, nagy nyomás alatt való összeenyvezése. Szerző azonban az ugyancsak furnirlemezeknek folyékony kötőszerral nagy nyomás alatt való összeragasztását tartja a legmegfelelőbbnek, amelynek alkalmazásaként az ú. n. „*Lignofol*“ préselt-rétegelt fa (*Schichtpressholz*) kerül forgalomba. A folyékony ragasztószer t. i. telíti is a fát és ezáltal nemcsak szilárdságát növeli nagyban, hanem higroszkoposságát is tetemes mértékben csökkenti.

Wappes: A birodalmi termelő rend kiállítása Münchenben. (Die Reichsnährstandesschau in München.) 141–142. old.

A Harmadik Birodalom különös súlyt helyez a parasztbirtokok fenntartására, mert a kisgazda jóléte a nemzeti erők kimeríthetetlen forrása. Hogy azonban a kétségtelenül kevésbé belterjes kis erdőgazdaságok is tanulhassanak, az állam mindent elkövet kiállítások rendezésével, sőt ezeknek keretében ingyen szaktanácsok nyújtásával, hogy a parasztságot az erdő óriási közgazdasági jelentőségével és a szakszerű gazdálkodás szükségességével megismertesse.

Ennek a törekvésnek a jegyében rendezte a müncheni kiállítást is, amelyről szerző a legnagyobb elismeréssel emlékszik meg.

Lamberg: Az erdőtüzek és leküzdésük. (Waldbrände und ihre Bekämpfung.) 142–144. old.

Az 1934. aszályos esztendőben az erdőtüzek Németországban 100 millió márka kárt okoztak. A statisztika adatai szerint az *esetek 80%-ában az erdőt látogató közönség gondatlansága okozta a tüzet*, még pedig nem annyira égő cigaretta vagy gyufa eldobása, hanem elsősorban az erdőn rakott tüzek el nem oltása által.

Szerző az erdőtüzeknél követendő oltási rendszabályokra vonatkozólag ad néhány hasznos tanácsot a gyors és erélyes intézkedés, valamint a feltétlen fegyelem fontosságát hangsúlyozva.

Lippmann: Rönktovábbítás a fűrésztelepen. (Rundholzbewegung im Sägewerk.) 144. old.

Egy nagy teljesítőképességű modern fűrészüzem energiaszükséglete — óránként 3 m³ faanyag felfűrészelését véve számításba — 60 HP. Ennek alig $\frac{1}{12}$ -ed része, mintegy 5 HP szükséges a rönkök továbbításához. Sok helyen mégis idegenkednek — a túl magas költségekre való hivatkozással — a korszerű emelőberendezések felállításától.

Szerző kimutatja, mennyi előnnyel jár a daruval való munka és különösen a *Derrick-darut* ajánlja, mint olyant, amelyik egyformán használható kisebb és nagyobb üzemekben. A költségekre vonatkozólag pontos adatokat is közöl.

Gruber: A fagázzal hajtott teherautók és légtömlős lóvontatású szekerek jövedelmezősége. (*Rentabilität von Holzgas-Lastkraftwagen und luftbereiften Pferdewagen.*) 147—149. old.

Szerző, mint az alsóausztriai Gföhl-ben levő Guttmann-féle birtok erdőmestere, a hatásköre alá tartozó gazdaságban szerzett tapasztalatokat ismerteti.

Miután erről a tárgyról már több ízben megemlékeztünk lapunk hasábjain, nem kívánunk a részletekre kitérni, amelyek egyébként minden irányban a beszerzés, illetőleg átalakítás, valamint az üzem költségeire és az elért megtakarításokra vonatkozólag is pontos adatokat szolgáltatnak.

Ulzer: Az új török erdőtvény. (*Das neue türkische Forstgesetz.*) 151—152. old.

Törökországban folyó év június hó 1-én lépett életbe az új erdőtvény, amely a német *Bernhard* professzornak, Törökország jelenlegi erdészeti szaktanácsadójának javaslata alapján készült.

A törvény hat fejezete közül az első öt az állami, községi, alapítványi és magánerdőgazdaságokra vonatkozó rendelkezéseket tartalmazza, amelyek egy korszerű erdőgazdálkodás alapjait rakják le az alig 8%-os erdősültségű Törökország számára.

JOURNAL OF FORESTRY 1937. 6—7. sz.

Schmitz: Szalmaszál a szélben. (*A straw in the wind.*) 519—520. old.

A szakoktatás kérdésével foglalkozik, amely Amerikában ezidőszert a legtöbb vitatott problémák egyike.

Megállapítja, hogy a mérnökképzés iránya általában határozott szakítást jelent a multtal olyan értelemben, hogy a főleg gyakorlati ismeretek nyújtására való törekvés helyett egyre jobban előtérbe nyomul az alapvető tudományok értékelése és hangsúlyozása.

Még a nagy ipari üzemek is rájöttek arra, hogy sokkal jobb hasznát veszik a megfelelő tudományos alapokkal rendelkező szakembereknek, akiket a saját üzemük kívánalmai szerint tudnak specialistákká nevelni, mint a csak bizonyos gyakorlati kérdésekre beállított technikusoknak.

Szerzőnek az a meggyőződése, hogy az erdészeti felsőoktatásnak is mindenben a modern mérnöki szakképzés után kell halad-

nia. Örömmel üdvözlí, hogy az Amerikai Erdészek Egyesületének kezdeményezésére az államerdészet megbízott tagjaiból és az erdészeti főiskolák tanáraiból egy szakbizottság alakult az erdészeti egyesületbe való felvétel előfeltételét képzó, az ú. n. „ifjúsági tagság“ (*junior membership*) elnyerésére jogosító vizsga anyagának a felülbírálására.

Magyarázatul el kell mondanunk, hogy a meglehetősen „szabadelvű“ amerikai címhasználat ellensúlyozására, valamint arra való tekintettel, hogy néhány főiskola könnyűszerrel adományoz oklevelet, *az erdészeti egyesület saját tekintélyének megvédése céljából felvételi vizsgához köti a tagság elnyerését.*

Ez a vizsga — amely *a mi régi államvizsgánkhoz hasonló* — igen megfelelő intézkedésnek bizonyult és ma a róla kiállított bizonyítvány olyan súlyosan esik latba, hogy *az állami szolgálat kizárólag az erdészeti egyesület tagjaiból veszi az utánpótlást!*

Erthető tehát, hogy a felvételi vizsga súlyának növelése egyaránt szívügye az összes illetékes szakköröknek.

King: A prärifajd tenyésztése. (Ruffed grouse management.) 523—532. old.

A legnagyobb amerikai hasznos szárnyasvadra vonatkozó adatok *a mi süketfajdunk tenyészteti viszonyaira való tekintettel érdemelnek figyelmet.*

Szerző az állami erdészetnek Minnesota államban lévő 1600 kat. holdnyi kísérleti területén nyert adatokat közli.

A megfigyelés célja annak kiderítése volt, mi okozza a fajdcsibék nagymértékű évi pusztulását, az állomány korszakos erős apadását és milyen beavatkozással lehetne segíteni a bajon. Mert nyilvánvalóvá vált, hogy az amerikai prärifajd-állomány rohamos apadását csak erélyes vadászati tilalmakkal lehet meggátolni és ezzel kapcsolatban szükséges volt megállapítani azt is, hogy egy bizonyos időszakon belül hány esztendőben engedhető meg a lelövés és milyen mértékben.

A nagyon érdekes fejtegetések során megtudjuk, hogy a 12—15 tojásból álló fészkek-aljnak, illetőleg a belőlük kikelő csibéknek *átlag 75%-a pusztul el minden évben!* Még pedig olyan körülmények folytán, amelyeknél mesterséges beavatkozás nem hozhat javulást. Mert fészkek-elhagyás következtében a tojásoknak mindössze 3%-a pusztul el s a fészkekrablók és ragadozók számlájára is csak alig további 5% csökkenés írható. Sokkal jelentősebb az a veszteség, ami annak következtében áll be, hogy a fajd-tyúk szabad helyen, főleg utak, nyiladékok mentén készíti el a földön kezdetleges fészket, aminek következtében a kikelő csibék közül, szándéktalanul bár, de sokat pusztít el a forgalom is.

A legnagyobb veszteségi százalékot a csibéknek velük született gyengesége okozza, ami viszont azzal magyarázható, hogy a megtermékenyülés és tojásképzés idejében az anya testi erőbeli állapota — a kedvezőtlen táplálék-szerzési viszonyok következtében — a leggyengébb.

Szerző némiképpen javíthatónak véli a helyzetet azért, ha a fajdnak alkalmas területeken bogyós cserjéket telepítünk és egyéb természetes fajd-eleség nyújtásáról gondoskodunk.

Hangsúlyozza azonban, hogy egy darab fajdra még a legjobb viszonyok mellett is minimálisan *4 hold terület* számítandó: ez ennek a vadnak *fajbéli telítettségi pontját* jelenti a rendelkezésre álló területtel szemben.

Megállapítást nyert az is, hogy *a lehető legnagyobb tavaszi költési állománynál az őszi népességnek legalább 20%-kal nagyobbak kell lennie*, mert a tél folyamán a legféltebb gondozás dacára is az állomány 20%-a elpusztul.

Nagyon érdekes továbbá az a tény is, hogy az évi természetes elhulláson felül, *minden 10 évi időszakban egyszer a rendes állománynak mintegy 90%-a elpusztul.*

Ennek az okát nem sikerült kideríteni. Szerző a természetben általánosan észlelhető erőállapotbeli hullámszásban keresi a magyarázatot.

Fentiek alapján pontos útmutatást ad arra vonatkozólag, miként állapítható meg egy területen a lelövés lehetősége és az őszi lelövésre előirányozható fajdok száma, ami a tavaszi költési állomány +20% téli elhullás együttes száma fölött mutatózó felesleggel egyenlő.

A fajdesaládok számbavétele és megfigyelése — tekintettel arra, hogy ez a nagy madár csöppet sem vad — viszonylag könnyű és a pontos ellenőrzés az egyedüli biztos alapja az okszerű tenyésztésnek.

Heiberg: Mi is az erdőgazdaság? (What is forestry?)
533—535. old.

Az Amerikai Erdészek Egyesületének egy fentebbi ismertetésünkben vázolt felvételi vizsgájával kapcsolatosan annak a meggyőződésének ad kifejezést, hogy a nagyobb eredményességet kívánó erdészeti szakképzésre való tekintettel sem szabad elzárni az egyesületet azok elől a gyakorlati szakemberek elől, akik kizárólag a kitermeléssel foglalkoznak.

Az erdőgazdaság lényege nem az erdőknek erdészeti célból való okszerű kezelése, hanem az erdőnek az ember javára való célszerű használata. Ilyen értelemben pedig a gyakorlat emberei is értékes munkát végeznek.

Az erdőgazdaság keretein belül *Müller* már 1876-ban különbséget tett a kihasználó és termelő erdészeti között. Ma általában *Grön*-nek az osztályozását fogadják el, aki *kitermelő, védelmi és felújító erdőgazdasági tevékenységet* különböztet meg.

Az erdészeti szakoktatás újabban főleg az utolsó kettőnek a fontosságát hangsúlyozza, de miután az erdészeti végeredményben mégis csak gazdaság, a kitermeléssel kapcsolatos tapasztalatoknak háttérbe szorítása bizonyára nem szolgálja a fejlődés kívánalmait.

Illick: Igazgatási megoldások az államerdészeti. (Administrative setups for State Forestry.) 538—544. old.

Az amerikai állami erdészeti szervezetét ismerteti, amely az egyes államokban különböző. A mai helyzet az, hogy a legtöbb helyen az erdészeti igazgatás az állami adminisztrációnak egyéb ágazataival közösen működik, II államban azonban külön vezetés alatt áll. A kisebb erdészeti fontossággal bíró vidékeken az erdészeti felett egyéb állami szervek rendelkeznek, sőt van hat olyan állam is, amelynek kormányzatában az erdészeti egyáltalában nincsen külön képviselője.

Szerző az erdőgazdaság fejlesztése érdekében szükségesnek tartja, hogy megfelelő gyakorlattal bíró szakemberek beható tanulmányokat folytassanak az igazgatás különböző megoldásainak szembeállíthatása céljából és egy átfogó tervet dolgozzanak ki a legjobb rendszer bevezetésére.

Mason: Az erdészeti és kiképzésével szemben fennálló kívánalmak. (The requirements for and education of a forester.) 545—547. old.

Azokról az előadásokról ad jól összevont áttekintést, amelyek az egyik északnyugati tudományos erdészeti egyesület évi közgyűlésén az erdészeti oktatásüggyel foglalkoznak.

Megállapítja, hogy az iskola és a gyakorlat teljesen azonos úton haladnak az alábbi 3 követelmény szempontjából:

1.) *Szilárd-jellemű és intelligens erdőtisztekre* van szükség, akik 2.) *alapos elméleti kiképzésben* részesültek, amely képessé teszi őket, hogy a gazdaság bármilyen ágában specializálják magukat; de ezenfelül szükséges, hogy 3.) az erdőgazdaságok bőséges alkalmat nyújtsanak az iskolából kikerült fiatalságnak a *gyakorlati ismeretek elsajátítására*.

Az előadók egyöntetűen hangsúlyozták, hogy *az egyetemi oktatás idejét 5 évre kell felemleni*, ami azonban még mindig nem terjeszkedhetik ki a különleges irányú kiképzés változataira.

Ezt csak a gyakorlat adhatja meg és ebből a célból *továbbképző tanfolyamokat* kell létesíteni.

Az állami erdészetnél a felvételi vizsgán az alapvető tudományokban való jártasságra nagyobb súlyt kell helyezni, az egyes üzemeknek pedig módot kell adniok gyakornoki állások szervezése által a speciális ismeretek elsajátítására.

A fiatalság ne fusson magasabb fizetés után, hanem törekdjék elsősorban ismereteit bővíteni. A nagy erdőgazdasági üzemeknek pedig csak hasznára válik, ha vezetői hosszabb-rövidebb ideig állami szolgálatban is állottak.

Brown: A délkaliforniai erdőtüzek leküzdésének elősegítésére készült közlekedési tervek vázlata. (Design of transportation plans to meet the fire control problem in Southern California.) 563—570. old.

Azokat az elveket és eljárásokat írja le, amelyek a délkaliforniai, erősen szaggatott területen az erdei tüzek elleni védekezés alapját alkotják.

A sűrű és nagyon gyulékony bozótos erdőkben az erős lejtők mellett és a száraz éghajlat következtében a tűzveszély t. i. az erdőgazdaság legnagyobb gondja, amely mind az államerdészetet, mind pedig az egyéb hatóságokat erősen igénybe veszi. Mert nemcsak az állományok elpusztulása jelent óriási kárt a kevés fával rendelkező vidéken, hanem az erdőégések után kopárrá vált területen kőgörgetegek és vadpatakok a lejtők aljában díszlő narancsligeteket is veszélyeztetik.

Szerző részletesen ismerteti a tűz elleni védekezés elemeit.

Ezek között elsősorban áll az ú. n. *tűz-valószínűség* ismerete. Vanak t. i. területek, amelyeken a tüzek különösen gyakoriak. Ezeknek számbavétele, a térképen való megjelölése, tűzvédelmi pásztákkal való körülhatárolása és állandó megfigyelése a védekezés kiinduló pontja.

Figyelemmel kell lenni *a talajtakaró növényzetnek a tűz terjedése szempontjából való viselkedésére, ami az erdőknek tűzveszély szerinti osztályozásához* szolgálat megbízható alapot. Ez az osztályozás Kaliforniában már befejezést is nyert. Hasonlóképpen külön elbírálás tárgya minden erdőnél az *az érték*, amely tűz keletkezése esetén kockán forog a faanyag megsemmisülése, a víz-gazdálkodásban beálló kedvezőtlen változás, az erdő alatt fekvő kertek és mezőgazdasági telepek veszélyeztetése és végül az erdőnek mint üdülőhelynek megsemmisülése által.

Az alkalmazandó védelmi intézkedésekre fenti szempontok figyelembevételével áldoznak többet vagy kevesebbet, mert természetesen mindig a legnagyobb érték megtartása a legfontosabb.

A tűz leküzdésének kivitele, a szükséges idő, a latba vetendő emberi erő, a szükséges felszerelés, a rendszabályoknak a tapaszt-

talatok alapján való állandó javítása és a tűzoltólegénység készenlétben tartására vonatkozó követelmények további érdekes fejezetei a tanulmánynak, amelyekkel azonban bővebben nem foglalkozhatunk.

Stoddard: A jelenlegi gazdasági irányzatnak és az erre vonatkozó kutatásnak hatása az erdészeti beruházásokra. (The effect of recent economic trends and research on the financial aspects of forest investments.) 584—586. old.

A tartamos erdőgazdaság számára az amerikai nagytőkének régebben nem volt pénze, mert a kereskedelmi és ipari vállalatok 6—7% kamatot jövedelemeztek, amivel az erdőgazdaság természetesen nem versenyezhet.

Az újabbi nagy pénzbőség mellett azonban a tőkét alig lehet $2\frac{1}{2}$ — $3\frac{1}{2}$ %-nál magasabban kamatoztatni és mintán az *egyre emelkedő papírfogyasztás következtében* és a hatóságok céltudatos felvilágosító munkájának eredményeképpen az erdő őriásit nőtt közgazdasági jelentőségében, egyre fokozódik a pénzügyi körök érdeklődése az erdészet iránt.

Szerző ezt a tényt az amerikai erdők fenntartása és velük való tartamos gazdálkodás szempontjából örömmel üdvözli.

Pearson: Fenyőtörzsek mérgezése az állományápolás és műfa-termelés szolgálatában. (Poisoning conifers in stand improvement and timber sale practice.) 587—590. old.

Amerika délnyugati államaiban sok helyen egy különleges eljárást alkalmaznak — különösen a fiatal *Pinus ponderosa* állományokban — a hangyásfák (böhöncök) eltávolítására.

Ezeknek a műfa értéke t. i. olyan csekély, hogy kitermelésük csak minimális költség mellett fizetődik ki. A körülöttük lévő fiatalosra azonban állandó és egyre növekvő veszélyt jelentenek és így eltávolításuk erdőműveléstani szempontból feltétlenül szükséges. Miután azonban döntésük előtt a vastag oldalágakat, illetőleg a hatalmas koronát el kellene távolítani, az ezáltal előálló költség értékesítésüket teljesen kétségessé teszi.

Szerző részletesen ismerteti az ilyen böhöncöknek *natriumarsenit* oldattal való mérgezését.

A nyár folyamán a törzsekbe — vastagságuk szerint — több-kevesebb 2 cm széles lyukat fúrnak, amelyekbe 12%-os oldatot töltenek. Ez megmérgezi a kambiumot és néhány hét múltán a tűk száradni kezdenek.

Ősszel az eljárást megismételve, a mérgezés teljesen megöli a fát, az ágak elszáradnak, a következő évben maguktól lehullanak vagy könnyen letörhetőek és a törzs minden elővigyázati rendszabály és költség nélkül dönthető.

Érdekes szerzőnek az a megállapítása, hogy a *mérgezett betegeskedő törzseket a szű egyáltalában nem támadja meg*, noha az egészséges, frissen döntött, de erdőn hagyott törzset azonnal megszállja.

Greeley: Az erdei termelés megteszi kötelességét. (Forest industry will do its part.) 631—638. old.

A korlátlan erdőkihasználás arany napjai után az amerikai termelés is eljutott annak az igazságnak a megismeréséhez, hogy az őserdők sem kimeríthetetlenek és a tartamosság az erdők kellő védelme és felújítása nélkül nem biztosítható.

Ezért az Erdőkitermelők Szövetsége 1933-ban önként alávetette magát annak a kötelezettségnek, hogy minden tagja tartozik a vágásterületet felújításra alkalmas állapotban visszahagyni.

Szerző szerint ennek a körülménynek, valamint a nagymérvű állami erdőtelepítéseknek következtében az évi fatermés tartamossága máris biztosítottnak tekinthető. Ezzel kapcsolatosan azonban a gazdaságosságot illetően aggályai vannak. Mert ha a meglévő 268 millió hektár erdőterület az újabb erdősítések révén további 31 millió hektárral szaporodik és az okszerű kezelés következtében a jelenlegi hozadék 2½-szeresére emelkedik, nem lesz könnyű a kitermelt anyag számára piacot találni. A belföldi szerfafogyasztás t. i. az Egyesült Államokban a háború előtt fejenként 1 m³ volt, ma alig 0.3 m³ és Amerika a kivitelben is az első helyről az ötödikre szorult vissza.

A tartamos hozadék számára tehát *tartamos értékesítési lehetőséget* kell biztosítani. Az erdőtermelők megértették az idők szavát, és mindent elkövetnek az erdő-tőke fenntartása érdekében, tehát a kormányzatnak is kötelessége helyes kereskedelem-politikai intézkedésekkel az amerikai gazdasági élet egyik legjelentősebb tényezőjének virágzását biztosítani.

Graves: Együttműködési törekvések az erdőgazdaságban. (Cooperative effort in forestry.) 639—644. old.

A magánerdők elaprózottsága (mint a demokrácia következménye!), a birtokosok célkitűzéseinek különfélesége s nem utolsósorban tőkeszegénysége az oka annak, hogy Amerikában még alig lehet európai értelemben vett magánerdőgazdálkodásról beszélni. Pedig ez a nemzet vagyonának súlyos veszélyét jelenti.

Az elemi csapások, rovar- és gombakárosítók elleni védekezés, a felújítások gondos kivitele és a gondos erdőápolás, az okszerű gazdálkodás előfeltételei. De a fatermés csak akkor válik értékké, ha megfelelő piacot is talál. Ezért szerző adott viszonyok

között az erdőbirtokosok együttműködésében látja az egyetlen kivezető utat. Ha egy-egy vidék erdőbirtokosai közös megegyezés alapján úgy gazdálkodnak, hogy a nekik legkedvezőbbben fekvő piacot vagy ipartelepét az ezek által keregett választékokkal állandóan elláthatják a tartamosság követelménye a jövedelemszolgáltatásban is biztosítatik és a magánerdőbirtokok jelentősége közgazdasági szempontból is óriási módon meg fog növekedni.

Silvius: Erdőpusztítók Pennsylvania kőszénbánya-vidékein. (The forest despoilers of Pennsylvania's anthracite region.) 645—648. old.

A közel 1 millió hektárnyi erdőterülettel rendelkező kőszénvidéken az erdőgazdaság igen jövedelmezőnek látszik az állandó bányafa-igénybevétel révén. Azonban a nagy üzemek mellett a talaj felszínére kibújó kőszén az egészen apró bányák százai is fejtik, amelyek a szükséges faanyagot a kezükügyébe eső erdőből takarékosan nélkül veszik ki. Ennek következtében ezeket az erdőket pusztulás fenyegeti és a tartamos jövedelemszolgáltatás a fatőke fokozatos csökkenése következtében nemsokára illuzóriussá válik, ha érélyes kormányintézkedések véget nem vetnek a rablógazdálkodásnak.

Cummings: Átlaló-villa és acélszalag vékony törzsek átmérőjének pontos méréséhez. (Tree-fork and steel tape for close measurement of small diameters.) 653—660. old.

Az amerikai erdészeti kísérletügy a fiatal állományokban gyakran ismétlődő törzsvastagság-mérésekhez két egyszerű, de kellő pontosságot adó eszközzel dolgozik.

Az acélmérőszalagot úgy használják, amint az a kerület-mérésnél szokásos, de a rajtalévő osztásrészek *közvetlenül az átmérőt jelzik*, amelynek növekedésével egyenes arányban nagyobbodik a kerület. A hüvelykbeosztást 10 alosztásrész tagolja. A szalagon a 0.0—0.4"-ig terjedő távolság öt részre osztva noniuszként szerepel és ezáltal két tizedes leovását teszi lehetővé.

Az átlaló-villa azon az elven alapszik, hogy bizonyos nagyságú szög mellett a szögfelezőre húzott mérőlegesnek a szögszárrakkal való metszéspontja és a szög csúspontja közötti távolság egyenlő a szögszárak közé érintőlegesen rajzolt kör átmérőjével. Az igazán elmés kis műszer a rajzoláshoz szánt körtefa-háromszögből könnyen elkészíthető. A villa csúcsszöge 40° , $42.3'$. A szögfelezőre szerkesztett mérőlegest egy mozgatható celluloid tolóka képviseli, amely az olló szárai közé érintőlegesen illesztett törzshöz tolva, az egyik száron közvetlenül leolvasható átmérő-értéket adja.

Ezzel az utóbbi műszerrel főleg a 0.1—1.4"-nyi törzsek mérhetők gyorsan és kellő pontossággal. Az átmérő növekedésével

csökken a műszer pontossága, ezért 1.5–10.0"-ig a fent leírt acél-szalagot használják.

Price: A magánerdőgazdaság jelentősége és céljai. (Private forestry its meaning and objectives.) 661–664. old.

Amíg erdőgazdaság alatt Amerikában főleg kitermelést értenek és a magántulajdon távol tartja magát a közös célok szolgálatától, addig korszerű magángazdaságról szó sem lehet.

Szerző részletesen ismerteti az európai magánerdők óriási közgazdasági értékét, hangsúlyozván, hogy az erdő védelme, felújítása, ápolása tartamos jövedelem forrása, aminek elérésére Amerikában is törekedni kell.

Cook: Az üdülés megszervezése a Nemzeti Parkokban. (Recreation planning in the National Parks.) 668–670. old.

1935-ben közel 750.000 ember látogatta Kalifornia nemzeti parkjait. Minthogy ez az intézmény egyre nagyobb jelentőséghez jut, az államerdésznek fontos kötelezettsége, hogy a nép széles rétegeinek testi és lelki javát szolgáló parkerdőket céljuknak megfelelően kezelje, természetesen az erdőgazdasági szempontok károsodása nélkül. A szükséges tervezésre és kivitelre vonatkozólag szerző néhány jó tanáccsal szolgál.

Hosley: A vadtenyésztés és erdőgazdaság vonatkozásai. (Some interrelations of wildlife management and forest management.) 674–678. old.

A korlátlan vadgazdaságnak a hívei Amerikában is éles ellentétben állanak az erdőszet célkitűzéseivel, ami nem egy helyen a faállományok tönkretételét és végeredményben a vad minőségbeli visszafejlődését vonta maga után.

Szerző, aki hazájában a legismertebb vadászati szaktekintélyek egyike, szintén kifejezést ad annak, hogy *a vadtenyésztésnek az erdő- és mezőgazdaság legnagyobb teljesítőképességéhez kell igazodnia.*

Ezért multhatatlanul szükséges, hogy a tenyésztés tervszerűen az összes természeti adottságok figyelembevételé alapján történjék. De kívánatos az is, hogy a normális erdőgazdaság keretein belül a vad életkörülményeit sokban elősegítő rendszabályok (jó erdei legelők biztosítása, a vad által kedvelt bogycát és takarmányt szolgáltató cserjék kímélése stb.) minél hatékonyabban érvényesülhessenek.

Fleming, Baker és Koblitsky: A pajodrágás ellen alkalmazott ólomsavas arzén hatása az örökzöld csemeték csirázására és fejlődésére. (Effect of applying acid lead arsenate for control of

Japanese beetle larvae on the germination and development of evergreen seedlings.) 679—688. old.

Az 1934. és 1935. évben lefolytatott érdekes kísérletek, amelyeknek összes adatait szerző 5 táblázatban közli, azt az érdekes eredményt adták, hogy a csírázást a kiszórt vegyszer nem befolyásolja károsan, hogyha holdankénti mennyisége nem haladja meg a 700 kg-ot. Hátrányos azonban a hatása a csemeték fejlődésére, ami az arzén fenti mennyisége esetén az 51%-ot is elérheti. A szerből az arzén-trioxidot a csemeték meglehetősen nagy mértékben abszorbeálják, (1.000.000 súlyrész csemeteanyagra 144 súlyrész arzén-trioxid esik), amelynek 78%-át a gyökerek tartják vissza. A rovar-károsítók ellen való védekezésnek ez a módja tehát a csemetefejlődés szempontjából igen meggondolandó.

REVUE DES EAUX ET FORETS 1937. 5.—6. sz.

Buffault P.: Az erdő pusztulása — A pusztulás okai — Következémenyei. (Le déboisement — Ses causes — Ses conséquences.) 432—441. és 506—518. old.

A tanulmány első része az erdő pusztulásának okait a következőképen osztályozza: 1. Elsőrendű emberi szükségletek kielégítése. Ide a legelőnek és szántónak az erdő rovására történt terjeszkedését, a fűtéshez és főzéshez használt tüzelőanyagban való szükséglet fokozódását, a fafogyasztásnak a lakóházak stb. építéséhez történt növekvő igénybevételét s a legelő jószág okozta erdőpusztításokat sorolja. 2. Az ipar fejlődése: hajóépítés, bányászat, kohók, vasolvasztók, üveggyárak s egyéb fafogyasztó iparágak; vasutak és egyéb szállítási berendezések. 3. Egyéb okok: erdőtűzek, népvándorlás, háborúk, erdészeti rablógazdálkodás és hasonlók.

A tanulmány második része az erdőpusztulás következményeit tárgyalja a következő fejezetekben: 1. Káros kihatása az éghajlatra, 2. a talajra, 3. a források vizére, azok elapasztása s a vizek lefolyására gyakorolt hatás, 4. a vidék elnéptelenedése.

Buffault P. és Bacon de la Vergne H.: A geneste-i park. (Le parc de Geneste.) 481—492. old.

Ezt a Bordeauxtól mintegy 15 km. távolságban fekvő, magántulajdonban lévő parkot 1797-ben létesítették és azóta folyton fejlesztették. Valóságos arboretum, a legkülönbözőbb exotikus fánemekkel. A kemény fájú *Carya* fajtákban bővelkedő kertben ott tenyészik a *Pinus taeda*, a *Pinus palustris*, a *Liquidambar styraciflua* (egy gummipálma), egy *Araucaria*, a *Quercus phellos*, a *Fagus americana*, stb. Szerzők több mint 70 fánemet sorolnak

fel s leírják valamennyiről, hogy az egyes egyedek miként tenyésznek a parkban.

Rol R.: A bercé-i erdő növényvilága. (La flore de la forêt de Bercé. Caractères et évolution.) 493—500. old.

A címben említett erdő Normandia, Bretagne és Anjou határán, a dél- és északfranciaországi s egyben a tengeri és szárazföldi éghajlat találkozó helyén fekszik. Ezért növényzete rendkívül változó. Teljesen ellentétes klíma-igényű növények tenyésznek itt csodálatos együttesben, amelyekről szerző átfogó képet ad.

Blais R.: Történelmi szövegidézetek — Hivatalos erdészeti esztétika. (Textes d'histoire — Une esthétique forestière officielle.) 501—505. old.

Történetírók feljegyzéseiből, középkori nevezetes emberek leveleiből idéz részleteket, melyek az erdő szépségét dicsérik. Többek közt a következő nagyságokat szólaltatja meg: Szép Fülöp király (1302-ből származó okirat), IV. Henrik (1592), V. Károly (1516), Madame Sevigné (1690), XIV. Lajos (1664), XV. Lajos (1750), Stanislas és elődei a lotharingiai hercegek (1739, 1761, 1763), stb.

JOURNAL FORESTIER SUISSE 1937. évi 7. és 8. sz.

Despond P.: Az építési fa és a központi fűtés. (Le bois de construction et le chauffage central.) 141—145. old.

Kimutatja, hogy a központi fűtésnek ma alkalmazott módja gyorsan rombolja az épületbe beépített faalkatrészeket, valamint a lakás fabútorzatát. A fűtött helyiség hőmérsékletének ingadozása mellett főként a levegő párateltségi fokának gyors változásai okozzák a pusztítást. *A központi fűtésnek az emberi szervezetre, az egészségre is káros hatása van*, ami ugyancsak a levegő nedvességtartalmának hirtelen és gyakori változásában leli magyarázatát. Szerző a fűtésben újítást sürget: a lakás levegőjének „klimatizálás“át, vagyis portól és baktériumoktól megtisztított, szűrött, „filtrált“ és állandóan egyforma hő- és nedvességi-fokú levegőnek a lakóhelyiségekbe juttatását.

J. Péter-Contesse: A fagyöngy befolyása a mufa fejlődésére. (Influence du gui sur la production du bois de service.) 145—153. old.

A Jura-hegység lábainál tenyésző jegenyefenyő-állományokban különösen gyakori a fehér fagyöngy (*Viscum album*). Az erdőnek ezt a nagy ellenségét tanulmányozta szerző s évtize-

des kísérletek eredményeiről számol be cikkében. Végso következetésként azt állítja, hogy a fagyöngy által erősen megtámadott állományt legegyszerűbb hamar, fiatal korban kitermelni. Az ilyen állománynál már 20—30 éves korától kezdve a fatömegnövekedéssel inkább értécsökkenés, mint értéknövekedés jár együtt, mert a megtámadott törzsekben a műfának alkalmas rész állandóan fogy. Idősebb korban műfának való rész már nem is marad a törzsből: az egész fatömeg nagyon silány minőségű, csak tüzelesre használható fává változik át.

Leuenberger G.: A fának építkezési célokra való használata. — Égés elleni védekezés: tűzállóság. (De l'emploi du bois dans la construction. — Préservation contre l'incendie: Ignifugation.) 167—177. old.

A már *Gay—Lussac* által megoldani kísérelt feladatot fejtegeti, hogy milyen eljárásokkal szüntethetjük meg, vagy legalább is miként csökkenthetjük a fa, főként a házakba beépített fa gyulékonyágát.

Szerző előbb is a gyulladás és égés lényegét, az égő fán végbemenő fizikai és kémiai változásokat, a meggyulladás, égés és elégés szükséges feltételeit tárgyalja és ezeknek a feltételeknek mesterséges megszüntetési módjait keresi. Több kémiai és fizikai védekezési módot ismertet, amelyek a fát tűzállóvá teszik. Fényképeken bemutatja a különböző eljárásokkal kezelt anyagból készült faépületek falai mellett mesterségesen gerjesztett tűz égését s a sértetlenül maradt faépületeket. A védekezési módokat három főcsoportba sorolja: 1. a fa felületi nedvességtartalmának fokozásán alapuló módozatok (kloridok, szóda, ammoniák alkalmazása); 2. a fa felületi hűtésén vagy a melegedés folytán elillanó gázok hőmérsékletének csökkentésén alapuló módok (a fafelületnek ásványi anyaggal történő bevonása, alumínium porhintés, különböző elektromos eljárások, a gáz hőjét leköttők, stb. segítségével); 3. az égés megszüntetése útján (borax s más sókkal, oxigén elvonás sókkal, szénsavval, kénnel stb.).

L'ALPE 1937. 5—6. sz.

Az olasz szaklap ezzel a kettős füzetrel a különleges beszámolóknak olyan sorozatát kezdte meg, amely „Keresztül-kasul Olaszország erdészetén“ (*Attraverso l'Italia forestale*) főcímet viseli. Már ebből is kitűnik — amint ezt a lap irányítását intéző bizottság az ebben a számban közzétett bevezetőjében (129—130. old.) meg is mondja — hogy a sorozat célja az erdészeti szellem propagálása az országban, s a fasiszta uralom, illetőleg az erdészeti milícia értékes és eredményes munkásságának megismertetése az egész olasz néppel. A sorozatban közölt tanulmányokat

— amelyekre helyi jelentőségük miatt bővebben nem térhetünk ki — szebbnél-szebb fényképek díszítik. Általánosabb érdeklődésre csak *Pavari*-nak a „Karsztfásítások“ (*I rimboschimenti del Carso*) c. tanulmánya számíthat. A füzet egyben az olasz Túrista Egylet (*Touring Club Italiano*) céljait is szolgálja.

REVISTA PADURILOR 1937. 6—8. sz.

Șnaider Gh.: A bükk fájának gőzölése. (Aburirea cherestei de fag.) 653—666. old.

Angliában, de Keleten is a fűrészelt bükköt főként gőzölt állapotban keresik. A gőzölés folytán a bükk fája több előnyös változáson megy keresztül: 1. gyorsabban szárad; 2. kevésbé reped; 3. összehúzóási együtthatója kisebb lesz; 4. a fa tartósabbá válik és 5. kellemes vöröses színeződést nyer.

A bükköt felfűrészelés után azonnal gőzölni kell. Ezért a pároló berendezést közvetlenül a fűrésztelep közelében, sőt lehetőleg az azt hajtó gőzgép kazánja közelében kell elhelyezni s a fűrésztelep teljesítőképességével arányosra méretezni. A párolóberendezés három helyiségből álljon. Miközben az első helyiségben, amely gőzzel telített, folyamatban van a párolás, azalatt a másodikban a berakodás a harmadikban pedig a már párolt fa kihordása történik. A berendezés elkészítéséhez építő anyagul elsősorban fát kell használni.

Szerző egy mintaberendezést ismertet, amelynek mindenik helyisége 40—40 m³ fát fogad be. A párolás meleg időjárás esetén 42, télen 48 óra hosszat tart.

A párolási eljárás lényege: az első hat órán keresztül a fát 1½ atmoszférás nyomás alatt kell tartani, ami minden hat órában ½ atmoszférával fokozandó. 36 óra elmultával a szelepeket ki kell nyitni s aztán a fa még további 6—10 óra hosszat maradjon a szabad levegő behatása alatt.

Az ezután következő osztályozás és rakásolás sok gyakorlatot és tapasztalatot kívánó munka. Az alátétek, ászkok, közbülső felfüggesztések helyes alkalmazásával a fának apróbb fogyatékoságai ügyesen eltüntethetők; viszont ezeknek a munkálatoknak hanyag elnagyolása sok károsodásnak, a fa elértéktelenítésének lehet az okozója.

Üzemrendezési és felmérési bizottságok. (Comisiunile de amenajament și de ridicări in plan.) 676—697. old.

A „Napi problémák“ rovatába a lap szerkesztősége az üzemrendezésről szóló tanulmányokat kért a szakközönségtől, mint-hogy ez a tárgy Romániában különösen időszerű.

Stinghe egyetemi tanár az üzemterv helyes elkészítésének nagy fontosságát fejtegeti. Rámutat arra, hogy az üzemterv ké-

szítójének nemcsak jó szakembernek kell lennie, hanem az is szükséges, hogy az ilyen munkák végzésében nagy gyakorlata legyen. Még így is csak abban az esetben lesz az üzemterv a legmegfelelőbb, ha annak készítését megelőzően az erdőigazgató, az erdőrendezés műszaki vezetője, s az üzemrendezési bizottság tagjai együttesen kiszállnak a helyszínre s ott az erdő részletes bejárása közben megállapítják, majd jegyzőkönyvbe fektetik a gazdaság alapelveit. (Hasonló ez a nálunk már régen gyakorlatban lévő előzetes helyszíni bejárás és előzetes jegyzőkönyv készítési eljáráshoz.)

Moldovanu az állami erdők üzemrendezése érdekében az erdőigazgatóságok mellé üzemrendezési bizottságok létesítését kívánja. Jogi személyek érdeinek rendezésénél a közigazgatás vezetőjét is meg kell hallgatni, a magánerdők érdekében pedig megfelelő műszaki hivatalok felállítása lenne célszerű.

Negulescu ezzel szemben központi üzemrendezési bizottságok létesítését javasolja s azoknak szánja a legfontosabb szerepet.

Popescu—Zeletin vegyes megoldást keres. Az erdőigazgatóságok mellett létesítendő állandó üzemrendezési bizottságokon kívül egy ideiglenes központi bizottságra is szükség van. Utóbbira főként a különböző erdővidékek számára alkalmas üzemtervi minták készítésének feladata hárulna.

Valamennyi szerző javaslata megegyezik abban, hogy az üzemrendezési bizottságok élére hozzáértő egyéneket kell állítani. Kívánják, hogy a munkálatok végrehajtói megfelelő javadalmasban részesítendők és a legmodernebb műszerekkel látandók el. A fiatal erdőmérnököknek legalább két évet ezeknél az üzemrendezési munkálatoknál kell szolgálniuk.

Gárdonyi Nagy L.: Kivételesen nagyméretű fák. (Arbori cu dimensiuni excepționale de mari.) 702. old.

A Nagybánya város erdeiben található néhány rendkívüli nagyméretű fának (*Acer platanoides*, *Castanea vesca*, *Pinus strobus*, *P. austriaca*, *P. silvestris*, és *Gingko biloba*) leírását adja.

Haralamb At.: A „bánáti fenyő“ és az erdei fenyő előfordulási helye az Oltvidéken. (O stațiune pe *Pinus banatica* Georg. et Jon. și *Pinus Silvestris* L. pe valea Schodolului de Runc in Oltenia.) 765—777. old.

A Cserna völgyének alsó vidékén egy, a nem régiben még ismeretlen fenyőfaj előfordulását állapították meg. A fekete fenyő egyik válfajának lehetne tekinteni, amely az ausztriai fekete fenyőhöz és a *Pinus pallasiana*-hoz áll legközelebb. *Geor-*

gesco C. román botanikus ismertette tudományosan először ezt a fenyőt s bánáti lelőhelye után *Pinus banatica*-nak nevezte el. (Elfogadott tudományos neve: *Pinus banatica* Georg. et Jon.)

Szerző a szóbanforgó fenyőnek a Bánáton kívül egy további előfordulási helyét állapította meg és pedig az Oltvidéken, ahol ez a fafaj az erdei fenyővel elegyesen tenyészik. Részletesen ismerteti ennek az előfordulási helynek egész flóráját.

Beldie Alex: A tiszafa két újabb előfordulási helye a Bucsecson. (Două stațiuni noi de tisă în Bucegi.) 778–779. old

A Bucsecs vidéki „Ferenc József orom” környékén bükk es jegenyefenyő állományban mintegy 2 hektárnyi területen körülbelül 150 tiszafatörzs tenyészik. A fejlettebbek 15 cm átmérőjűek és 8–10 m. magasak.

A másik előfordulási hely a Furnica hegyi erdőben az ú. n. „Davila kútja” fölött van. Itt kisebb mennyiségben található a tiszafa, viszont a legidősebb törzsek átlagos mellmagassági átmérője 30 cm.

Vasiliu V. V.: Szerszámok, amelyekre a csemetekerti munkálatokhoz minden erdőgondnokságnak szüksége van. (Aparate necesare oricărui ocol silvic pentru lucrările de pepinieră.) 780–783. old.

1. *Csiráztató készülék.*

2. *Földbe fecskendező készülék.* A csemetekert földjében károsító lárvák, különösen a cserebogár pajodok elleni védekezésre ajánlott sokféle eljárás egyike sem olyan hatásos, mint annak a fémfecskendőnek használata, amelyet 1933-ban *Eliescu* ajánlott legelőször. Folyékony szénkéneget fecskendez vele a csemetekert talajába s a talaj fertőtlenődik, a pusztító rovatoktól megtisztul. Tavasszal lehetőleg a lárvák teljes kifejlődését és erősebb elterjedését még megelőző időben a csemetekert minden négyzetméterére 5 befecskendezést kell alkalmazni úgy, hogy a folyadék 15–20 cm mélyen kerüljön a föld alá. Minden egyes befecskendezés 5 cm³ folyadékot emészt fel, vagyis 1000 m² területhez 25 liter folyadék szükséges. A műveletet követő 24 óra múlva már megfigyelhető a hatás. A befecskendezési helyeket körülvevő 20–25 cm-es körzetben minden lárvá beteg; további 2 nap múlva pedig valamennyi elpusztult. Az alkalmazandó folyadékot Zalatnán készítik s literenkénti 20 lei-es árban adják. Szerző gyakorlati adatokat közöl a végrehajtott munkálatok költségeiről s közli a fecskendező részletes leírását és rajzát is.

3. *Háton hordozható permetezőkészülék.* Különösen az *Oidium quercinum* elleni védekezéshez nélkülözhetetlen. Az elő-

írt folyadékot ez a készülék egyenletesen és nagyon vékony rétegben permetezve hinti szét. Ezáltal a zsenge csemetéknek az erős folyadékkal történő esetleges tönkretétele ellen is teljes biztonságot nyújt, míg más készülékek használata, vagy a folyadék egyszerű locsolása esetén gyakran történik kár. A készülék porozásra is használható.

Természeti emlékek. (Monumentele naturii.) 796—818. old.

A „Napi kérdések“ rovat tanulmányorozatában *Lințea* ornitológus madárvédelemre hívja fel az erdész-világot. Felsorolja azokat a madárfajokat, amelyeket a természetvédelmi intézkedéseket is tartalmazó 1930. évi román törvény értelmében feltétlen védelemben kell részesíteni. (*Gypaetus barbatus aureus*, stb.). Szerző kéri az erdészeket, hogy ne vágassák ki az olyan fát, amelyiken fészek van s hogy a madarak költésére alkalmas nádasokat és barlangokat is részesítsék védelemben, illetőleg hagyják azokat érintetlenül.

Szakmáry előbb leírja, hogy a Bánát népének mennyire felelt a természetvédelem iránti érzeke, majd azt javasolja, hogy tartsák fenn és részesítsék hatósági védelemben azokat az utolsó 300—400 éves kocsányos tölgytörzseket, amelyek a bánáti árterekben még lábon állanak.

Pascovschi a természetvédelem szellemének az erdészek közötti propagálását **sürgeti**.

Pető áttekintő leírást ad a világ nevezetesebb nemzeti parkjairól.

Végül *Civát* ismerteti a természetvédelmi tárgyú, Romániában ma érvényben lévő törvényes rendelkezéseket és felsorolja az eddig már hivatalosan természeti emlékül nyilvánított területeket (19 helyet nevez meg), a védelemben részesítendő állatfajokat és növényeket, végül országrészenkénti részletezéssel a fenntartásra már eddig kijelölt nevezetesebb egyes fákat, valamint a nemzeti parkokként kezelendő területeket.

ŠUMARSKI LIST 1937. 7—8. sz.

Horvat: Horvátország fatenyészetének áttekintése (Pregled šumaske vegetacije u Hrvatskoj.) 337—344. old.

Horvátország erdei fanemeinek vízszintes és függőleges elterjedését tárgyalja röviden, s amint jelzi, ezen közleménye mintegy előzetes bemutatót ad azonos tárgyú munkájából. A felsorolt források között nem említi fel a *Fekete—Blattny*-féle közel 1000 oldalas nagy munkát, amely pedig igen sok értékes horvátországi adatot tartalmaz. Móját fogom ejteni, hogy erre szerző figyelmét felhívjam, annál is inkább, mert a Fekete—

Blattny-féle munka Horvátországra vonatkozó adatai igen bőséges s pontos gyűjtésen alapulnak, amelynek hitelességéért kezeskedem, mert azt fáradságos munkával személyesen végeztem az 1904. és 1905. év folyamán.

Pászthy Ferenc.

Balen: További adatok Jugoszlávia földközítengeri erdőtenyészeti viszonyainak ismertetéséhez. (Drugi prilog poznavanju naših mediterranskih šuma.) 345—446. old.

A Jugoszláviához tartozó adriai szigetcsoporthoz szegényes erdőtenyészeti viszonyaival foglalkozva keresi azokat a fajnemeket, amelyekkel főleg a déli fekvésű kopár szigeteket sikeresen be lehetne erdősíteni. A helyi növényzet alapján figyelmét a ciprusfa (*Cupressus sempervirens*) ragadta meg s részletesen ismerteti ennek a déli adriai szigeteken való előfordulását és tenyészeti viszonyait számos igen jól sikerült fényképfelvétel kíséretében. Méltatja a ciprus erdő- és közgazdasági jelentőségét, bemutat több jellemzést s az ezek alapján megszerkesztett magassági és vastagsági görbét.

Plavčić: Az erdők megadóztatása. (Oporezivanje šuma.) 447—467. old.

Miután az utóbbi években az erdőbirtokosok mind sűrűbben panaszkodnak az erdőket túlterhelő magas adók miatt, szerző időszerűnek tartja e kérdéssel behatóbban foglalkozni. Szembeállítja a mostani adóterheket a régi időkével, amikor Horvátország még Magyarországhoz tartozott s a régi időket az erdők megadóztatása szempontjából igazságosabbnak mondja. Külön-külön tárgyalja a három főadónemet (földadó, jövedelemadó, vagyoadó). Felsorakoztatja több neves nemzetgazdának az erdők megadóztatására vonatkozó nézetét, s megállapítja, hogy az adókövetés alapjául szolgáló kataszteri tiszta jövedelem az erdőknél túl magas, tehát feltétlenül szükséges annak 20—30%-kal való leszállítása, úgy, hogy ez a mezőgazdaságnál már megtörtént. Mint vizsgáló körülményt felemlíti, hogy az erdő- és bányügyi minisztérium felszólítására a zágrábi egyetem mező- s erdőgazdasági kara az erdők megadóztatása ügyében a kormányhoz a szerző fejtegetésében kifejtett kívánalmaknak megfelelő előterest tett.